

Jednost na „začátku“? / Počátek a jeho „jednost“

Barbora Řebíková se v rozhovoru ptá: »A kdeže se bere ta „mnohost“, když na začátku je „jednost“?« To je jistě jeden z velkých filosofických problémů; a my si musíme jasně uvědomit, že tento problém stál hned u kolébky filosofického myšlení ve starém Řecku, takže se mu na jedné straně nemůžeme vyhýbat, ale na druhé straně se také musíme s trochou pochyb tázat, není-li to špatně postavený či spíše špatně pochopený problém, a to už od samého „počátku“. (Tak tomu ostatně bývá se všemi velkými problémy.) Sám vidím cestu k řešení právě v myšlenkové práci s oním důrazem na principiální (! – slovo „principium“ je ovšem také zatíženo tou myšlenkou „počátku“!) rozdíl mezi předmětností a nepředmětností. Nepředmětnost se vymyká možnostem kvantifikace, takže rozdíl mezi „jedním“ a „mnohým“ tam postrádá smyslu a opodstatnění, aspoň pokud je chápán v tradičním smyslu. Takže pokud jde o to, rozumět pod slovem „počátek“ něco již se uskutečňujícího, tedy také „zvnějšňujícího se“ a „zpředměťujícího“, pak můžeme (a musíme) akceptovat jen mnohost počátků. A pokud se chceme dotazovat na povahu počátku (nebo počátků) ještě před jakýmkoli uskutečňováním a tudíž zpředměťováním, pak to rozlišení mezi „jedním“ a „mnohým“ musíme považovat za nelegitimní, a musíme je requalifikovat a reinterpretovat, a to v souvislosti s prací na nových pojmových prostředcích, nezbytných pro rozvíjení soustavného nepředmětného (nezpředměťujícího a tedy nekvantifikujícího) myšlení.

(Písek, 101010-1.)